

Niet alle Irakezen blij met Nederlandse militaire aanwezigheid in Irak

‘De buitenlanders kwamen niet te helpen’

■ Nederlandse wachtposten voor basis Camp Smitty.

Vlak voor het ter perse gaan van Checkpoint viel het eerste Nederlandse militaire slachtoffer van de *Stabilisation Force Iraq* (SFIR). Oorlogsverslaggever Arnold Karskens nam kort daarvoor voor Checkpoint een kijkje in de zuidelijke provincie Al Muthanna en sprak met Irakese burgers en Nederlandse militairen. Op dat moment was het nog altijd relatief rustig in dit deel van Irak, maar Karskens tekende ook onvrede op onder Irakezen.

Tekst en foto's: Arnold Karskens

De patrouille vertrekt niet! "We hebben een tolk nodig. Zonder tolk zijn we nergens", zegt sergeant Erkoet (28) uit de woonplaats "schrijf maar Gelderland". De Nederlandse Stabilisation Force Iraq SFIR 3 heeft zestig Arabische vertalers onder contract, maar nu zijn gewoensgroep erop uit wil, bidden er een paar op een matje. De rest is foetsie. Even paniek, totdat een jonge Iraakse tolk binnenstapt en verbouwereerd de groene Mercedes-Benz patrouillewagen wordt ingeduwed. Dan met twee wagens plankgas racen naar de stoffige provinciehoofdstad As Samawah. In een rustige winkelstraat wordt halt gehouden. Sergeant Erkoet deelt vragenlijsten uit aan winkeliers. Daarin wordt hun mening gevraagd over de welig tierende criminaliteit en over de politieke onzekerheid die ontstaat als de Brits-Amerikaanse bezettingsmacht eind juni de soevereiniteit overdraagt aan een Iraakse interim-regering. Wapperend met de formulieren zegt Erkoet: "Het zijn simpele vragen, maar zo krijgen we een beeld van ons verblijf hier." Zelf weet de militair wel een antwoord. "Het is goed stabiliteit te bieden en de Irakezen te tonen dat de rest van de wereld zich om hen bekommert."

Vredelievendheid

Soldaat eerste klas en scherpschutter Giovanni (24) uit Groningen zit relaxed achter het stuur. Het is zijn tweede missie na USAF 1 in Afghanistan. Na een paar weken Irak weet hij het zeker. "In Afghanistan zat meer actie. We zaten daar op het einde van de oorlog. We kregen raketaanvallen op *Camp Warehouse*. In gebieden waar de Taliban actief was, werd in je richting geschoten en gooiden kinderen stenen. Hier is alles veel netter. Als je vriendelijk met de Irakezen praat, heb je weinig te vrezen. En als ze stout zijn, kun je ze erop wijzen." Soldaat eerste klas Mathijs (20) uit Wijk bij Duurstede knikt vanachter zijn MAG 7.62 mm machinegeweer in de laadbak.

miljoen woestijninwoners het toonbeeld van vredelievendheid. Oké, een enkele maal zijn de militairen beschoten met mortiergranaten, soms klinkt er een roffel geweervuur midden in de nacht en vallen er slachtoffers bij wegblokades. Maar het risico is tot nu toe onvergelijkbaar met het explosieve deel van Irak waar het laatste jaar duizenden burgers zijn omgekomen en honderden militairen van de multinationale troepenmacht zijn gesneuveld.

Bloedwraak

Soldaat der eerste klasse Dennis (21) uit Krimpen aan den IJssel staat verderop voor een winkel, aangestaard door Irakezen in een lange witte jurk, een *dishdasha*, en een roodgeblokte sjaal. Zijn vinger houdt hij gestrekt langs de trekker van zijn *Diemaco*-geweer. Sinds de marinier Erik O. in december een Irakees doodschoot bij een plundering zijn de militairen zich er nog beter van bewust welke verantwoordelijkheid ze dragen. Een verkeerde handeling met dodelijke afloop kan de hele missie in gevaar brengen. Bloedwraak is een eeuwenoude traditie in dit stammenland.

Dennis maakt zich over de geweldsinstructie niet druk. "Ik

■ Sergeant Erkoet deelt formulieren uit aan winkeliers in As Samawah.

weet wat ik moet doen." Majoor Frans Verburg snelt te hulp. Hij is namelijk verantwoordelijk voor de *public relations*. "We hebben dezelfde geweldsinstructie als de mariniers. We hebben het wel kritisch tegen het licht gehouden maar niet aangepast." Na het schietincident met Erik O. is er door de militairen stevig gepraat. Verburg: "Ze weten waar ze aan toe zijn."

Marco Borsato

"We missen bier en vertier", rijmt een soldaat. De komst van cabaretier Freek de Jonge en een team van Veronica-radio was een plezierig intermezzo. Maar niet alle Nederlandse artiesten zijn welkom. "Op Vader Abraham zitten we niet te wachten", zegt majoor Frans Verburg als we met de

om ons

Het is zijn eerste uitzending. "Ik had het me gevaarlijker voorgesteld."

Een politieagent zegt het hardop tegen ons: "Allah is de Nederlanders goedgezind door ze naar Al Muthanna te sturen. De bewoners houden niet van geweld." En inderdaad, sinds 1 augustus 2003, toen de Nederlandse militairen verantwoordelijk werden voor de rust en stabiliteit, zijn de half

patrouille verder As Samawah inlopen. "Welke artiesten er wel komen, maakt mij niet uit, als ze maar een goede show hebben. En na Veronica hopen we op een ander radiostation dat hier een weekje op bezoek komt. Radio 538 of zo." Korporaal Ronny (20) uit Vollehoven, die 'Holandi, Holandi' roepende kinderen van zich afschudt, zegt: "Marco Borsato, die durft best."

die belast is met het draaien van patrouilles. Het onderkomen van de Nederlanders is van de woestijngrond af opgebouwd door mariniers en genie van de SFIR 1 (augustus-november) en SFIR 2 (december-maart). SFIR 3 die tot juli 2004 blijft, bestaat hoofdzakelijk uit militairen van de 41e Gemechaniseerde Brigade 'Limburgse Jagers' uit Seedorf, de 11e Luchtmobiele Brigade

Zijn collega vult aan: "En we hoeven maar vier maanden, zo zijn we met de zomer weer thuis."

Al-Sadr

In een loods, midden op de basis, verblijft luitenant-kolonel Richard van Harskamp (41) van de landmacht. De datum van inpakken en wegwezen is na de terroristische aanslag in Madrid

■ Nederlandse patrouille in de straten van As Samawah. Links korporaal Ronny, midden soldaat Mathijs en rechts soldaat Giovanni.

De weg naar de hoofdbasis *Camp Smitty* in As Samawah slingert door een zandvlakte, zo'n zes kilometer buiten de stad. De afgelegen ligging, drie rollen prikkeldraad, een tankgracht, een vier meter hoge zandwal en vier uitkijktorens moeten een frontale aanval bij voorbaat onmogelijk maken. Op Camp Smitty zitten 650 manschappen: de alfacompanie, de staf, genie en medische staf. In de twee andere kampen bij de steden Al Khidr (160) en Ar Rumaythah (180) zit een compagnie

uit Schaarsbergen en een luchtmacht-detachement van 85 manschappen voor de drie *Chinook* transporthelikopters. Sliepen de Nederlanders eerst naast een stoffig rangeerterrein en een oud voetbalstadion op stretchers bij 45 graden Celsius, nu maft iedereen in een *prefab* met airco. De dunne zandzakken zijn vervangen voor enorme *Hesco*-bunkers.

Twee wachtposten bij de poort van Camp Smitty genieten van de middagzon. "Het bevalt prima", zegt de een.

en de vele omgekomen coalitietroepen een fel discussiepunt in Nederland. Maar Van Harskamp bekijkt het nuchter. "Blijven of weggaan is een politieke beslissing. De bewoners van Al Muthanna zijn dankbaar dat we er zijn. Niet alleen door een waterput te slaan en de school te bouwen, maar ook door de veiligheid die we brengen. Als je de bewoners vraagt of we moeten weggaan, dan krijg je een duidelijk NEE." Inderdaad. Tegenstanders van de Nederlandse SFIR in Al Muthanna vormen een kleine minderheid. Maar dat wil niet zeggen dat alle Irakezen staan te juichen. Als we informeren naar de veiligheid bij de directeur van het enige

ziekenhuis, Dr. Rasoul, noemt hij die 'niet stabiel'. "We hebben problemen met drugsverslaafden die in het ziekenhuis medicijnen proberen te stelen en dreigementen van criminelen als er een gewonde wordt binnengebracht. De eigen bewaking is onmachtig en we hebben nog geen Nederlander gezien." In een buitenwijk van As Samawah zit imam Khadum Alawadi van de radicale

landers, schudt hij zijn hoofd. "Wat doen ze hier? Ze hebben zich ingegraven. We zien ze alleen in hun jeeps. Ze zorgen wel voor de uitrusting van de politieagenten, maar goed drinkwater is er niet. Ze zijn niet nodig. We kunnen onszelf beschermen." Tot viermaal toe weigert hij de vraag te beantwoorden of Al-Sadr de Nederlandse troepen wil aanvallen. Die weigering is veelzeggend.

Heropvoeden

Duizend militairen kunnen een provincie groter dan Nederland onmogelijk effectief beschermen. Vandaar dat veel energie wordt besteed aan de opleiding van veiligheidsdiensten. Zo'n 1.500 politieagenten, IP's oftewel *Iraqi Police*, die deels ook voor de grensbewaking met Saoedi-Arabië zorgdragen, zijn al

dant die de leiding krijgt, is een voormalige generaal die na de laatste Golfoorlog is teruggezet tot overste. Verder patrouilleren de Irakese militairen samen met de Nederlanders. Kapitein Hellenvoort: "Na ons vertrek zullen zij voor de veiligheid moeten zorgen." De toekomst van de ICDC is nog onduidelijk. "Of ze worden het nieuwe Irakese leger, of ze worden een soort Gendarmerie."

Te enthousiast

Na een tochtje stoppen we bij een VCP, dat staat voor *Vehicle Check Point*. Op de zuidelijke uitvalsweg staat een groot bord 'Stop' en de *Civil Defence* in bruine overalls wijzen auto's naar de berm, controleren de papieren en kijken in de bagageruimte. Regelmatig worden wapens zonder vergunning en

"Als je de bewoners vraagt of we moeten weggaan dan krijg je een duidelijk NEE."

opgeleid. De vorming van de andere ordehandhavers, de *Iraqi Civil Defence Corps* (ICDC), is gevestigd in een voormalige bibliotheek vlak naast de rivier de Eufraat die de stad As Samawah doormidden snijdt. Achter de hoge muren en prikkeldraadversperringen wordt de laatste groep van 51 rekruten in een stoomcursus van drie weken getraind. Op de binnenplaats worden *contactdrills* ingestudeerd: een 'gewonde' krijgt eerste hulp, terwijl collega's met het geweer in de aanslag voor dekking zorgen. Kapitein der mariniers Hellenvoort begon in november 2003 en wanneer hij vertrekt is er een bataljon van vijfhonderd mannen gefabriceerd dat over drie steden in Al Muthanna wordt verspreid. In de voormalige leeszaal vertelt Hellenvoort over de moeilijkheden bij de start: "Er bestaat een groot cultuurverschil. Initiatief nemen was taboe. Een soldaat telde niet mee, alleen de officier. Wij zijn ze aan het heropvoeden. Vooral de hygiëne. Toiletten schoonmaken. Ik waarschuw ze vaak: je hoeft je tegenstander niet tegen te komen, je verdelgt jezelf wel." SFIR 3 zal zich tot juli bezig houden met de vorming van het kader, vaak oudgedienden van het leger van Saddam Hoessein. De Iraakse comman-

gestolen auto's aangetroffen. Een Iraakse kapitein toont een lijst met vijftien nummerborden. "We weten dat auto's uit noordelijke richting komen en een verdachte lading hebben om een aanslag te plegen tegen de Nederlandse of Japanse troepen in Al Muthanna."

Een Indiër, werkzaam voor een Amerikaans bedrijf, stapt uit een witte Chevrolet en wordt gefouilleerd. Als om zijn mening wordt gevraagd, antwoordt hij: "Sommigen zijn beleefd, anderen niet. Ze moeten het nog leren." In de berm monitort sergeant Helmig (32) uit Amersfoort de wegblokkade. "Ze zijn soms te enthousiast en dan moet je ze afremmen. Maar ze komen allemaal uit de omgeving. En omdat ze de lokale cultuur kennen, voelen ze de mensen goed aan." Is hij niet bang dat de boel in elkaar zakt als de Nederlanders vertrekken? Helmig: "Dat risico lopen we altijd. We geven alleen het goede voorbeeld. Het is aan de Irakezen zelf wat zij ervan willen maken." Bij het appèl zijn de eerste barsten al zichtbaar. Een Irakees vraagt of de mannen in het vervolg om half vijf mogen vertrekken. Dat komt beter uit. Een Nederlandse officier schudt zijn hoofd en antwoordt: "Niks ervan. Ze worden tot vijf uur betaald."

■ Irakees wordt bij wegblokkade gefouilleerd op bezit van wapens door lid van de *Iraqi Civil Defence Corps* (ICDC).

sjiitische groepering Muklada Al-Sadr in een grote ontvangstaal achter een kleine houten lessenaar. De dertigjarige Al-Sadr is een grote tegenstander van de buitenlandse aanwezigheid en diens 'leger van Mehdi' valt regelmatig coali-tietroepen aan. Zijn vertegenwoordiger in As Samawah schuift zijn zwarte tulband recht en steekt van wal: "Irak is bezet. De buitenlanders kwamen niet om ons te helpen, maar voor de olie." Op de vraag of hij blij is met de Neder-